

Patientnämndernas kansli
2026-02-03

Patientnämndens stödpersonsverksamhet, 2025

Diarienummer: PNN 2026-00018
Innehållsansvariga: Vuokko Elnér, Ina Wennerberg
Beslutad av: Anne-Kathrin Schneider
Kontaktperson: Vuokko Elnér

Sammanfattning

Patientnämnden har ett lagstadgat uppdrag att utse stödpersoner till patienter som tvångsvårdas. Antalet förordnade stödpersoner har minskat med cirka 30 procent jämfört med föregående år. Rekrytering av nya stödpersoner sker kontinuerligt, även om intresset varit något lägre än föregående år och efterfrågan på manliga stödpersoner fortfarande är större än på kvinnliga. Behovet av rekrytering kvarstår då omsättningen är naturlig och svår att prognostisera.

Dialogen med vårdgivare har stärkts genom nya informationsinsatser och möten, för att öka kunskapen om patientens rätt till stödperson. Begränsningar i besökstider kan påverka möjligheten för stödpersoner att fullgöra sitt uppdrag.

Rapporten redovisar utvecklingen per förvaltning och tydliggör att tillgången och efterfrågan på stödpersoner varierar mellan förvaltningarna. Rapporten visar att fortsatt dialog kring stödpersonsverksamheten är viktigt för att tillgodose patienternas rättigheter och behov av medmänskligt stöd under tvångsvård.

Stödpersonsverksamheten

Patientnämndens uppdrag är att utse stödpersoner till patienter som vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT), lagen om rättspsykiatrisk tvångsvård (LRV) samt smittskyddslagen.

Stödpersonen fungerar som ett medmänskligt stöd och en social kontakt, fristående från vårdgivaren. Vid rekrytering bedöms stödpersonen lämplighet inte enbart genom intervju, utan även genom referenstagning och kontroll av utdrag från belastningsregistret. Nya stödpersoner genomgår alltid en obligatorisk digital introduktionsutbildning, och alla stödpersoner erbjuds årligen viss fortbildning. Stödpersonen får ersättning för varje förordnande, och ersättningen har varit oförändrad sedan 2024.

I Västra Götalandsregionen omfattades drygt 3 000 patienter år 2023 av tvångsvård enligt LPT, LRV och smittskyddslagen. En patient kan vårdas under tvång flera gånger, vilket innebär att antalet vårdtillfällen är större än antalet patienter. Varje ny period av tvångsvård är ett separat vårdtillfälle, och patienten har rätt till stödperson vid varje sådant tillfälle.

Förordnanden

Under år 2025 tog patientnämnden emot 100 anmälningar om stödperson från de psykiatriska verksamheterna. Ingen anmälan emottogs inom Smittskyddslagen. 80 stödpersoner förordnades, vilket är en minskning med cirka 30 procent jämfört med året innan. De resterande anmälningarna avslutades utan att någon stödperson utsågs. Det berodde på att patienten inte längre var under tvångsvård, hade flyttat till en annan region, ångrat sin anmälan eller önskade ett juridiskt ombud i stället för en stödperson. Innan en stödperson utses tar patientnämnden kontakt med vårdenheten och patienten för att ta reda på patientens förväntningar, ge information, reda ut eventuella missförstånd och kontrollera att tvångsvården fortfarande pågår.

Så här har intresset sett ut för att bli stödperson

Av 60 sökande har patientnämnden under året rekryterat 10 stödpersoner, varav 8 är män och 2 är kvinnor. Antalet intresseanmälningar har dock varit högre under 2024. Fler intresseanmälningar kommer från kvinnor, men efterfrågan på manliga stödpersoner har historiskt varit större. Behovet av att rekrytera fler stödpersoner kvarstår eftersom det sker en naturlig omsättning varje år. Det är svårt att förutse behovet av nya stödpersoner, då det är svårt att veta hur många patienter som kommer att önska stödperson.

Dialog med vårdgivare

Nytt informationsmaterial för att öka kunskapen om rätten till stödperson togs fram 2024. Under 2025 har materialet spridits till vårdgivarna för att öka kännedomen hos både vårdgivare och patienter. Dessutom har dialogmöten med vårdgivare genomförts för att öka förståelsen för frågor som rör stödpersoner. Det behövs sannolikt kontinuerliga informationsinsatser som komplement till den information som finns på patientnämndens hemsida om patientens rätt till stödperson. Patientnämnden kommer därför att fortsätta erbjuda information och dialog årligen till de verksamheter som önskar.

Övergripande iakttagelser per förvaltning

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Under året tog patientnämnden emot 51 anmälningar och förordnade 40 stödpersoner. Detta är en minskning jämfört med 2024, då 60 stödpersoner förordnades. Färre anmälningar om stödperson har kommit från både rättspsykiatri och den allmänna psykiatri jämfört med föregående år. De flesta anmälningar inkommer via internpost, men det finns även möjlighet att skicka dem via säker digital kommunikation.

Besökstiderna för stödpersoner inom rättspsykiatri är på de flesta enheter begränsade till eftermiddagar (kl. 13.00–15.45) och endast på helger. I några fall har det gjorts överenskommelser om att besök ska vara möjliga på vardagar, men i praktiken har stödpersonerna hänvisats till helgbesök. Det kan därför vara svårt att rekrytera och utse stödpersoner, eftersom det ofta efterfrågas manliga stödpersoner i yrkesverksam ålder till patienter som vårdas enligt LRV.

Begränsningar i besökstider hos vårdgivaren kan leda till att patienter inte får sin lagliga rätt till besök av stödperson. Patientnämnden har tagit upp frågan med verksamheten, men besökstiderna i slutenvården har ännu inte kunnat utökas.

NU-sjukvården

Under 2025 inkom 34 anmälningar om stödperson och 29 stödpersoner förordnades. Något färre anmälningar om stödperson har kommit från rättspsykiatri jämfört med föregående år. En ökning av antalet anmälningar från vuxenpsykiatri har däremot skett.

Stödpersonerna upplever generellt att tillgången till besökstider är tillfredsställande och att de tas emot väl inom verksamheterna och ses som en viktig resurs för patienterna. Några förgävesbesök har rapporterats, vilket har berott på att vårdpersonal inte avbokat möten. Tillgången till stödpersoner är relativt god i det geografiska området.

Sjukhusen i Väster

Under året har två anmälningar om stödperson kommit in från Sjukhusen i Väster/Kungälv sjukhus. Stödpersoner finns för närvarande att tillfråga.

Södra Älvsborgs Sjukhus

Historiskt har få anmälningar om stödperson inkommit från Södra Älvsborgs sjukhus. Under 2025 förordnades endast en stödperson.

Under året har ett dialogmöte initierats med psykiatrin för att undersöka behovet av stödpersoner och hur kunskapen om patientens rätt till stödperson kan förbättras. Detta har lett till att annonsering av stödpersoner sker via sjukhusets sociala medier samt att en plan har tagits fram för korta informationsinsatser till personalen under våren 2026.

Skaraborgs Sjukhus

Under 2025 förordnade patientnämnden 7 stödpersoner, jämfört med 18 året innan. Antalet anmälningar om stödperson minskade både från rättspsykiatrin och vuxenpsykiatrin jämfört med föregående år. Stödpersonerna är positiva till besökstiderna. Patientnämnden har periodvis haft få stödpersoner att tillgå, vilket har lett till viss fördröjning i förordnandet. För närvarande finns det tillräckligt många stödpersoner i förhållande till behovet, men behovet av nyrekrytering kvarstår.

Förordnade stödpersoner per förvaltning

Förvaltning/förordnade stödpersoner	År 2023	År 2024	År 2025
Sahlgrenska Universitetssjukhuset	59	60	40
LPT	26	25	12
LRV	33	35	28
NU-sjukvården	21	30	29
LPT	5	11	16
LRV	16	19	13
Sjukhusen i väster	4	2	2
LPT	4	2	2
Södra Älvsborgs sjukhus	3	3	1
LPT	1	2	1
LRV	2	1	0
Skaraborgs sjukhus	22	18	7
LPT	6	7	2
LRV	16	11	5
Totalsumma	109	113	79